

**Bc. Tereza Benešová - Shrnutí zahraničního článku:
“Public Libraries and Access for Children with Disabilities and Their Families:
A Proposed Inclusive Library Model”**

Cílem řízení knihoven by mělo být také zajištění toho, aby měl do knihovny přístup každý a cítil se v knihovně pohodlně. Bohužel tomu tak ne vždy je a návštěvníci knihoven, kteří jsou zdravotně postižení, se setkávají nejen s obtížemi se do knihovny dostat (například lidé na vozíčku), ale někteří z nich mohou prostředí knihovny samotné považovat za velice nepříjemné. V některých případech dokonce zcela nevyhovující s ohledem na jejich omezení. Jedná se tedy o důležitou součást řízení knihoven a plánování jejího provozu, jelikož veřejná knihovna by měla být místem otevřeným a přátelským vůči všem návštěvníkům bez ohledu na jejich zdravotní stav, ať už fyzický nebo psychický.

Vybraný článek se tomuto tématu věnuje a představuje nám výzkum, který zjišťoval jaký postoj k této problematice zaujímají knihovny ve Spojených státech amerických a Kanadě. Výzkumu se zúčastnilo 18 knihovnických pracovníků, kteří mají dlouholeté zkušenosti právě s postiženými dětmi. S těmito lidmi byl proveden strukturovaný rozhovor a dotazování byli také požádáni o vyplnění dotazníku. Hlavními cíli tohoto šetření bylo zjistit:

- jaká existují omezení pro postižené děti a jejich rodiny při návštěvě knihovny
- jak knihovna podporuje postižené děti a jejich rodiny
- co mohou veřejné knihovny změnit, aby zvýšili svojí přístupnost a využívání právě dětmi s postižením

Výsledky ukázaly, že knihovny, ve kterých dotazování pracovali, se zaměřovaly především na začlenění speciálních programů pro tyto děti a důraz kladly také na rozvoj prostor knihovny (uzpůsobení prostor a vybavení pro postižené). Na základě odpovědí jsme se dozvěděli, že v rámci speciálních programů knihovny nabízejí speciální čtecí seance, hudební programy, řemeslné workshopy, lekce zahradničení a další. Pro tyto programy měly všechny knihovny dotazovaných vyčleněny samostatné nebo speciální prostory, které mohou upravit pro práci s postiženými dětmi (například změnou osvětlení). Pro workshopy určené těmto dětem také zakoupily speciální hračky - například hračky, které zobrazují lidi s postižením, a vybavení. Co se týče úprav prostor knihovny, většina z nich upravila vstup na bezbariérový, změnila nápisy na ty s větším písmem, začlenila do knihovnických prostor více útulných prvků nebo například začala čistit povrchy hypoalergenními přípravky.

Všechny tyto aktivity a činnosti vznikly na základě poptávky ze stran rodičů postižených dětí, a také proto, že knihovny samotné viděly nutnost podpořit tuto komunitu více. Knihovníci vypověděli, že největší překážkou v implementaci takových změn jsou ale samotní zaměstnanci knihovny. Jejich postoj k postiženým dětem, a pochopení nutnosti přizpůsobit knihovnu také této komunitě, označili jako zásadní problematiku v implementaci některých změn. Možná také z tohoto důvodu většina z dotazovaných odpovědělo, že chtějí do budoucna zařadit do interního

vzdělávání školení zaměstnanců pro zvýšení jejich povědomí a kvalifikace pro práci s postiženými dětmi. Většina dotazovaných vyzdvihla také nedostatek financí jako další z problémů, který jim stojí v cestě uzpůsobit knihovní prostřední postiženým dětem a jejich potřebám.

Na základě výsledků z tohoto výzkumu poté navrhli autoři výzkumu následující model, který by měl veřejné knihovny učinit více inkluzivními. Součástí tohoto modelu je začlenění více specifikovaných programů pro děti s postižením, poskytnout tréninky zaměstnancům knihoven, spolupracovat s externími organizacemi zaměřující se na tuto skupinu dětí, implementovat správný marketing ukazující knihovny jako inkluzivní prostor, snížení fyzických bariér v prostorách knihovny a v neposlední řadě také rozšíření sbírky knihovny tak, aby mohla nabídnout materiály pro postižené děti a jejich rodiče.

Zdroj modelu: Joanne Kaeding, Diane L. Velasquez & Deborah Price (2017) Public Libraries and Access for Children with Disabilities and Their Families: A Proposed Inclusive Library Model, *Journal of the Australian Library and Information Association*, 66:2, 96-115, DOI: 10.1080/24750158.2017.1298399

Jak je patrné z tohoto modelu, každá z těchto činností závisí na tom, že management knihovny (vedení i seniorší pracovníci) je dostatečně otevřený pro změny a tyto změny podporuje. Podpora ze strany vedení je v mnohých ohledech spojená také s financemi, které mohou pro změny uvolnit. Dotazovaní uvedli, že většina jejich vedení je otevřená změnám a schopná pro tyto změny poskytnout dostatečné množství potřebných financí. Po přečtení tohoto článku a výzkumu tedy souhlasím s tím, že vedení knihoven by se mělo problematice zpřístupnění knihovny postiženým dětem plně věnovat a to jak plánováním svých aktivit, dostatečným tréninkem svých zaměstnanců, ale také vyčleněním části rozpočtu právě tímto směrem.

Článek: Joanne Kaeding, Diane L. Velasquez & Deborah Price (2017) Public Libraries and Access for Children with Disabilities and Their Families: A Proposed Inclusive Library Model, *Journal of the Australian Library and Information Association*, 66:2, 96-115, DOI: 10.1080/24750158.2017.1298399